

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Olomouc

Inspekční zpráva

Zvláštní škola Šumperk, Hanácká 3

Hanácká 3, 787 01 Šumperk

Identifikátor: 600 027 121

Zřizovatel: Školský úřad Šumperk, Lautnerova 1, 787 01 Šumperk

Školský úřad Šumperk, Lautnerova 1, 787 01 Šumperk

Termín konání orientační inspekce: 17., 18. a 20. ledna 2000

Čj.	132 25/00-005006
Signatura	om5nt201

ZÁKLADNÍ ZJIŠTĚNÍ O ŠKOLE

Zvláštní škola Šumperk je do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení zařazena Rozhodnutím MŠMT ČR čj. 34 328/98-21. Sdružuje zvláštní školu, pomocnou školu a školní družinu. Celkem ji navštěvuje 128 žáků, z toho 12 je vyučováno podle vzdělávacího programu pomocné školy.

Má tři odloučená pracoviště, z nichž je v současné době k výuce využíváno pouze jedno (třída pomocné školy při ÚSP Vikýřovice). Ve zbývajících je zabezpečována nezbytná údržba.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Kvalita vzdělávání byla hodnocena ve zvláštní škole, a to v těchto předmětech: český jazyk, řečová výchova a matematika.

Společná zjištění

Personální podmínky výuky jsou z hlediska odborné a pedagogické způsobilosti vyučujících velmi dobré. Výuka českého jazyka a matematiky je zabezpečena z 86 % kvalifikovaně, řečová výchova plně kvalifikovaně. Pouze dva učitelé z celkového počtu vyučujících (18) neabsolvovali studium speciální pedagogiky. Tato skutečnost však neměla zásadní vliv na kvalitu jejich práce.

Výuka probíhá v kmenových učebnách (většinou malé), z části vybavených již moderními žákovskými stolky a židlemi. Využívána je i odborná učebna s počítači a jednoduchými výukovými programy zaměřenými k procvičování učiva českého jazyka a matematiky. Vybavení učebnicemi a běžnými standardními pomůckami je dostačující a odpovídá realizovanému vzdělávacímu programu. Jejich využití v hodinách bylo účelné. Vyučující často používali svépomocí zhotovených drobných pomůcek, kopírovaných zadání k samostatné práci žáků nebo vývěsek a přehledů trvale umístěných na magnetických tabulích.

V průběhu výuky byly dodržovány psychohygienické zásady (větrání učeben, relaxační uvolnění, střídání činností, správnost sezení a respektování leváků). Pracovní tempo výuky bylo přiměřené věku a schopnostem žáků. Z hlediska zařazení předmětů do rozvrhu hodin jsou psychohygienické požadavky vcelku respektovány. V ojedinělých případech je méně vhodné zařazení českého jazyka a matematiky do druhé části vyučovacího dne, vynuceno vázaností na provoz školních dílen a cvičné kuchyně.

Aktuální příprava učitelů na výuku sledovaných předmětů byla pečlivá a účelná.

Český jazyk a řečová výchova

S výjimkou českého jazyka (9. ročník), kde je v souladu s učebními dokumenty posílen týdenní počet hodin o jednu vyučovací hodinu, odpovídá časová dotace obou předmětů schválenému učebnímu plánu. Kontrolou tematických plánů a porovnáním se zápisy v třídních knihách byl zjištěn časový i obsahový soulad. Zařazené učivo odpovídá učebním osnovám.

Všichni učitelé sledovali naplánované vyučovací cíle a organizační pokyny sdělovali žákům jasně a srozumitelně.

Stručné připomenutí gramatického učiva bylo vhodně postaveno na metodě rozhovoru doplněné opakovaným vysvětlováním. Formulace i způsob kladení otázek byly žákům srozumitelné. Při procvičování pravopisných jevů vyučující kladli důraz na jejich zdůvodňování. Vhodně zařazovali ústní i písemná cvičení, která svým obsahem i délkou

odpovídala věkovým kategoriím žáků. Ke zvýšení aktivity žáků a efektivnosti výuky účelně využívali učebních pomůcek, učebnice a pracovní sešity. Především v nižších třídách se vyučující při procvičování učiva zaměřili na práci ve skupinách a individuální pomoc slabším žákům, zařazovali drobné hry a soutěže. Diferenciaci úkolů z hlediska odlišné úrovně znalostí žáků však nebyla vždy věnována dostatečná pozornost.

V hodinách řečové výchovy se učitelky zaměřovaly převážně na kolektivní procvičování řečových dovedností (obměňování vět, dramatizaci pohádky, nácvik běžných situací jako jsou omluva, poděkování apod.). Individuální procvičování výslovností nebylo v průběhu sledovaných hodin zaznamenáno. Velkou pozornost věnovaly vyučující dechovým a artikulačním cvičením.

Při zahájení přímé práce byly využity poznatky z minulých hodin i příklady z praxe, což vedlo ke vzrušení zájmu žáků o nové učivo. K motivaci práce v nižších třídách přispívaly i hrové činnosti po splnění úkolu. Hodnocení žáků bylo pozitivní, nejlepší výkony byly klasifikovány známkou do žákovské knížky.

Komunikace mezi učiteli a žáky byla založena na důvěře, ojediněle se objevilo nevhodné vytýkání chyb namísto povzbuzení. Nežádoucí chování se při vyučování nevyskytlo.

Kvalita výuky českého jazyka a řečové výchovy je velmi dobrá.

Matematika

V 9. ročníku je týdenní počet hodin matematiky posílen v souladu s učebními dokumenty o jednu vyučovací hodinu. Časová dotace předmětu odpovídá v ostatních ročnících schválenému učebnímu plánu.

Tematické plány (5. - 9. ročník) obsahují veškeré učivo stanovené učebními osnovami, některé jsou zpracovány i s ohledem na používané učebnice. Časové rozvržení učiva neposkytuje vždy vyučujícím dostatečný prostor pro jeho řádné upevnění. Nevhodné rozložení z tohoto pohledu bylo zjištěno v tematických plánech 6. a 7. ročníku (aritmetika).

V souvislosti s učební látkou zapracovali vyučující do tematických plánů také témata vztahující se k problematice ochrany člověka za mimořádných situací.

Vzhledem k termínu konání inspekce (před koncem klasifikačního období) se všichni učitelé zaměřovali na opakování a procvičování učiva prvního pololetí. Této skutečnosti odpovídaly stanovené výukové cíle i struktura hodin. Společným znakem naprosté většiny navštívených hodin bylo časté střídání činností a vhodné rozvržení přímé a samostatné práce žáků. Plynulosti přechodů mezi jednotlivými činnostmi napomáhalo písemné zadávání úkolů pro samostatnou práci připravované vyučujícími. Individuální přístup k různě disponovaným žákům uplatňovali vyučující individuální pomocí nebo rozdílným množstvím příkladů. Méně se zaměřovali na diferenciaci úkolů podle obtížnosti a na větší podíl přímé práce se slabšími žáky a samostatné práce se schopnějšími žáky. Celkově převažoval frontální způsob práce. Především ve vyšších ročnících bylo velmi dobře využíváno mezipředmětových vztahů. Rozvoji úsudku a logického myšlení žáků řešením slovních úloh a úloh na porovnávání a rozlišování byla většinou vyučujících věnována dostatečná pozornost.

Většina vyučujících věnovala pozornost úpravě sešitů a vedla žáky v tomto směru k pečlivosti. Četnost zadávání domácích úkolů byla rozdílná, ne všemi vyučujícími je vedení žáků v tomto směru (k soustavné přípravě na výuku) věnována odpovídající pozornost.

Úvodní motivace se často omezovala na pouhé sdělení náplně hodiny. K upoutání pozornosti žáků a průběžnému udržování jejich zájmu přispívalo střídání činností i vhodná volba slovních úloh. Jejich zadání vycházelo z praktického života a odpovídalo úrovni poznání žáků. V hodnocení výsledků se učitelé převážně zaměřovali na pouhé slovní komentování výkonu,

výrazným způsobem dokázala v závěru hodiny vyzdvihnout klady a taktně upozornit i na nedostatky jen část vyučujících. Sebehodnocení - posuzování svých schopností žáky nebylo využíváno.

V komunikaci byl kladen důraz na posilování sebevědomí žáků, reakce vyučujících byly převážně motivující. Aktivita žáků měla průměrnou úroveň. Nespolupracující chování se nevyskytlo.

Kvalita výuky matematiky je spíše nadprůměrná. Rezervy jsou ve výraznějším uplatňování zásady individuálního přístupu k žákům.

Hodnocení kvality vzdělávání

Úroveň kvality výuky ve sledovaných předmětech je spíše nadprůměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Výuka probíhá podle schváleného učebního plánu. Úprava týdenní dotace matematiky a českého jazyka (9. ročník) je provedena v souladu s učebními dokumenty, odpovídá podmínkám školy a vyhovuje potřebám žáků.

V rámci primární prevence negativních jevů poskytuje škola nadprůměrnou nabídku mimoškolní zájmové činnosti (celkem patnáct kroužků). Je v ní zapojeno více jak 50 % žáků.

Koncepce školy předkládá obecně známé problémy speciálního školství (úbytek žáků, omezení finančních zdrojů) a specifický problém zvláštní školy - nevyužití budovy, které jsou její součástí. Okrajově se ředitelka zmiňuje o možnosti zřízení odborných učeben a podpoře projektů. Koncepci chybí stanovení priorit zejména v oblasti vzdělávání.

Roční plán práce je velmi dobře zpracován v oblasti materiálně-technických úkolů. Postrádá však analýzu uplynulého období a konkrétní úkoly ve výchovně-vzdělávací práci školy s určením odpovědnosti jednotlivým pracovníkům. Přílohami jsou: plán kontrolní a hospitační činnosti, plán práce metodického sdružení, výchovné poradkyně, plán jednání pedagogické rady a pracovních porad. Z hlediska informativního i obsahu jsou tyto dílčí plány funkční.

Kvalitu, rozsah a účelnost plánování hodnotí Česká školní inspekce jako průměrnou. Rezervy jsou v metodice plánování.

Organizování

Vypracovaný organizační řád společně s vnitřním řádem školy, pracovním řádem a vnitřním platovým předpisem stanovují základní pravidla pro řízení a organizování výchovně-vzdělávací práce školy. Kompetence zástupce ředitele a výchovné poradkyně jsou jasně a písemně ředitelkou stanoveny. Poradními orgány vedení jsou pedagogická rada, v případě řešení výchovných problémů žáků výchovný poradce a výchovná komise školy. Potenciálu metodického sdružení je využito především k dalšímu vzdělávání, výměně zkušeností z vlastní práce vyučujících a absolvovaných vzdělávacích akcí.

Kontrolou vybrané dokumentace (řád školy, rozvrh hodin, třídní knihy, rozhodnutí o zařazení žáků do školy, katalogové listy) nebyly zjištěny nedostatky.

Vzhledem k velikosti zařízení je k přenosu informací mezi vedením a vyučujícími používáno běžných prostředků: osobní kontakt, sdělení prostřednictvím školního rozhlasu, formální

porady, písemné informace s využitím oběžníků nebo nástěnky ve sborovně. Sdělení rodičům jsou pravidelně předávána prostřednictvím žákovských knížek, deníčků a na pravidelných třídních schůzkách. V případě problémových žáků je preferován osobní kontakt s jejich rodiči. K prezentaci školy na veřejnosti je využíváno školního časopisu, článků v místním tisku a pravidelných akcí ve městě (každoroční divadelním představení žáků školy a výstavky jejich prací). Vnější i vnitřní informační systém je funkční.

Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/1999 postihuje všechny oblasti stanovené § 17e, odst. 2 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších úprav. Její obsah je v souladu se zjištěnými skutečnostmi.

Organizační uspořádání školy a informační systémy jsou funkční. Jejich úroveň je velmi dobrá.

Vedení a motivování pracovníků

K operativnímu řízení školy využívá ředitelka především osobní jednání s jednotlivými pracovníky, schůze pedagogické rady, pracovní porady, regulativy (např. rozvrh dozorů, vnitřní řád, stanovený postup při neomluvené absenci žáků) a písemné instrukce. Záznamy z porad svědčí o projednávání a řešení pedagogických a metodických otázek a témat. Chybí však většinou konkrétní závěry s uložením úkolů, termínů a odpovědnosti za jejich splnění.

Vzdělávacích akcí se účastní naprostá většina pedagogů školy. Nekvalifikovaným učitelům je poskytována pomoc vedoucími metodického sdružení.

Tvořivost a iniciativa vyučujících se uplatňuje především v přípravě na výuku (zhotovování jednoduchých názorných pomůcek, přehledů, vývěsek, písemných zadání k samostatné práci a pod.). Téměř všichni vyučující jsou zapojeni do vedení mimoškolní činnosti žáků organizované školou.

Systém pravidelného hodnocení pedagogických pracovníků je vytvořen. Hodnocení je prováděno průběžně v souvislosti s hospitační činností, za delší období pak při stanovování výše nenárokových složek platu podle stanovených kritérií (kvalita práce, mimoškolní zájmová činnost, vedení sbírek pomůcek, práce v metodickém sdružení). V závislosti na jejich plnění je ředitelkou školy využíváno prostředků pracovní motivace, které umožňuje mzdový systém.

Komplexní sebehodnocení školy není v jejím řízení dosud uplatňováno, k dílčímu jsou využívány čtvrtletní prověrky učiva matematiky a českého jazyka.

Vedení pracovníků školy a jejich motivování jsou celkově na průměrné úrovni.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost je plánovaná i realizovaná. Plán má časové rozvržení, obsahuje okruhy zaměření a zahrnuje jak přímou účast ve výuce, tak i kontrolu jejich podmínek. Zaměřuje se rovněž na plnění osnov a tematických plánů, práci třídních učitelů, dodržování regulativů a vedení pedagogické dokumentace. Ředitelkou školy je realizována i vlastní diagnostická činnost (adaptace žáků a jejich oprávněnost zařazení do zvláštní školy). Svým rozsahem a četností kontrolní činnost poskytuje vedení školy dostatek informací k řízení pedagogického procesu a vedení pracovníků. Zahrnuje veškeré podstatné oblasti výchovně-vzdělávací práce školy. Rezervy jsou v hlubší analýze získaných informací, v jejich zobecnění a využití při plánování, stanovování cílů a úkolů k dalšímu zkvalitňování výuky. Závěry z hospitační činnosti jsou projednávány většinou pouze individuálně s vyučujícími, písemné záznamy se omezují jen na obecná konstatování, neobsahují konkrétní doporučení.

Systém kontroly provozu školy a hospodaření je funkční. Výsledky učení žáků jsou vedením

školy průběžně sledovány, nástrojem jsou kromě přímé účasti ředitelky v hodinách (hospitační činnost), klasifikační porady a pravidelné prověrky zadávané a vyhodnocované vyučujícími těchto předmětů. Vedení školy slouží tyto prověrky k porovnání klasifikace žáků a kontrole plnění učebních osnov.

Rozsah kontrolní činnosti je v podmínkách školy dostačující. Úroveň kontrolních mechanismů je průměrná.

Hodnocení kvality řízení

Na základě sledovaných jevů hodnotí ČŠI kvalitu řízení školy celkově jako dobrou. Rezervy jsou v provázanosti plánování a kontrolní činnosti.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT ČR čj. 34 328/98-21, o zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení,
- učební dokumenty, tematické plány učiva sledovaných předmětů,
- povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., ve znění pozdějších úprav (třídní knihy třídy I., III., IV., V. A, V. B, VI., VII. A, VII. B, VIII. A, IX. A, IX. B, rozvrh hodin, záznamy ze schůzí pedagogické rady, vnitřní řád školy, rozhodnutí o zařazení žáků 1. ročníku do školy, katalogové listy žáků třídy IX. A),
- organizační řád školy,
- koncepce a roční plán práce školy,
- plán výchovného poradce, metodického sdružení, zápisy z porad,
- plán kontrolní činnosti, hospitační záznamy ředitelky školy,
- hospodářská dokumentace školy, vnitřní platový předpis,
- výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1998/1999,
- žákovské knížky, sešity žáků výše uvedených tříd,
- přehled pomůcek zakoupených v roce 1999.

ZÁVĚR

Kvalitu vzdělávání ve sledovaných předmětech hodnotí ČŠI jako spíše nadprůměrnou. Řízení je na průměrné úrovni.

Vybavování školy učebními pomůckami je prováděno průběžně, v efektivnosti čerpání finančních prostředků na tyto účely nebyly zjištěny nedostatky. Od poslední inspekce (leden 1998) došlo k výraznému zlepšení prostorových a materiálně-technických podmínek školy.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Vojtěch Chromeček	Chromeček v. r.
Členka týmu	PaedDr. Rudolfa Kukulová	Kukulová v. r.

V Olomouci dne 31. ledna 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. února 2000

Razítko

Mgr. Ludmila Krobotová

Krobotová v. r.
Podpis ředitelky

Předmětem inspekce bylo důležitější zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrá	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Šumperk Lautnerova 1, PSČ 787 01	2000-02-15	132 67/00
Zřizovatel: dtto	dtto	dtto

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
---	---	Připomínky nepodány